

FORBRUKERTILSYNET

Reguleringsmyndigheten for energi - RME

Deres ref.
202001392

Vår ref.
Sak nr: 20/389-3
Saksbehandler: Mats Bjønnes
Dir.tlf: 47 63 08 74

Dato:
04.05.2020

Høringsinnspill - endringer i nettleiestrukturen

Innledning

Vi viser til Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) sitt høringsbrev av 05. februar 2020 vedrørende forslag til endringer i forskriftsbestemmelsene om nettleie i lavspenningsnettet, samt enkelte endringer i de generelle bestemmelsene om nettleien i forskrift om kontroll av nettvirksomhet.

Forbrukertilsynet har forståelse for at det er ønskelig med en omlegging av nettleietarifene for å unngå større fremtidige investeringer i nettet enn nødvendig. RME viser i forslaget til at kunder som i dag betaler nettleie i hovedsak ut fra hvor mye energi de forbruker, i større grad skal betale nettleie ut fra hvor mye nettkapasitet de har behov for. En modell som i større grad gjenspeiler hvordan kostnadene i nettet oppstår, synes velbegrunnet ut fra hensynet til unødvendige investeringer og høyere nettleie enn nødvendig i fremtiden.

Endringen vil imidlertid medføre at summen den enkelte kunde betaler blir endret, slik at forbrukerne blir påvirket av de foreslåtte endringene. I den sammenheng er det viktig at en omlegging fører til at kostnadene fordeles på en rettferdig måte som reflekterer kostnadene forbundet med bruken av strømmettet. Det er også viktig at enkelte forbrukergrupper ikke må betale uforholdsmessig mer enn i dag.

For forbrukerne er det generelt viktig med forståelige og forutsigbare modeller. Vi har gjentatte ganger erfart at forbrukerne misliker situasjoner der de i liten grad har mulighet til å kontrollere forbruket og på den måten overraskes med uventede kostnader på regningen. Vi mener en forståelig modell for forbrukeren også er sentralt for at formålet med endringen oppnås.

Ny modell for nettleie

Forslaget innebærer endring i kriteriene som nettselskapene benytter ved fastsetting av nettleiemodell. Det foreslås at de fleste endringene trer i kraft fra og med 2022. Det legges også opp til overgangsordninger, herunder at endringene i energiledet skal innføres gradvis frem til 2027.

Forbrukertilsynet mener det er bra at forbrukerne får en omstillingsperiode for å gjøre seg kjent med ny modell for nettleie. Kunnskapen om strømmarkedet er etter våre erfaringer lav blant mange forbrukere. En omlegging hvor strømforbruket ikke lenger er det mest sentrale for kostnadene til nettleie, vil basert på våre generelle erfaringer ta tid å bli vant med for mange forbrukere. Vi mener derfor omleggingen vil kreve god og forståelig informasjon om hvordan den enkelte påvirkes av endringen. Slik informasjon må gis i god tid før endringer trer i kraft.

I forslaget legges det opp til at de ulike nettselskapene kan velge flere ulike modeller for utforming av nettleien. Det er også bedt om innspill på om det kan være hensiktsmessig å avgrense aktuelle nettleiemodeller.

For forbrukerne vil ulike modeller medføre at egen opptreden og de økonomiske konsekvensene blir forskjellig ut fra hvilken modell nettselskapet har valgt for nettleie i dag, og hvilken modell for nettleie som vil velges i fremtiden.

En løsning med mange ulike modeller for nettleie vil kreve mer av nettselskapene i form av nøytral og god informasjon. Det kan også bli vanskeligere for den enkelte å nyttiggjøre seg av generell informasjon om tiltak som kan flate ut effektbruken. I tillegg vil det bli vanskeligere for forbrukerne å lære av hverandre. Vi mener ulike modeller også kan skape lite forutberegnelighet med hensyn til eventuelle investeringer for å tilpasse seg endringer i nettleien. Videre må forbrukeren potensielt forholde seg til ny modell for nettleie ved flytting eller dersom nettselskapet velger en ny modell.

Mange forbrukere har liten kjennskap til skillet mellom nettselskap og strømleverandør. Dette forsterkes også av gjennomfakturering og at strømleverandøren her er det eneste synlige kontaktpunktet overfor forbrukeren.

Det er rimelig å anta at flere vil ta kontakt med nettselskap og/eller strømleverandør i forbindelse med en omlegging av nettleien. Det er derfor viktig at klar informasjon om modellen for nettleie er lett tilgjengelig hos det enkelte nettselskap og at strømleverandører kan henvise til denne ved spørsmål fra kundene. Videre bør strømleverandøren bidra til at forbrukeren tar kontakt med nettselskapet ved behov for mer informasjon.

Dersom nettselskapet ikke gir tilstrekkelig klar og god informasjon vil dette være uheldig og gi grobunn for misnøye og frustrasjon hos forbrukerne.

Forslaget innebærer i praksis at nettselskapene kan utforme nettleien med et effektledd som tar utgangspunkt i hovedkriteriene målt effekt, abonnert effekt eller sikringsdifferensiert nettleie. I forslaget er det også bedt om innspill til hvorvidt energiledet skal utformes slik at nettselskapet skal ha et påslag for å redusere effektopper.

Fra et forbrukerperspektiv mener vi at det er viktig med tariffmodell for nettleie som i størst mulig grad er forståelig, oversiktlig og forutsigbar for forbrukerne. Vi mener derfor tariffmodellene må begrenses i størst mulig grad. Modellen for nettleie bør ideelt sett baseres på en enkelt modell som reguleringsmyndigheten, interesseorganisasjoner og bransjen mener er fornuftig. På den måten vil alle forbrukere kunne motta samme informasjon og informasjonsarbeidet for nettselskapene blir enklere, samtidig som det er grunn til å anta at kostnadene som veltes over på forbrukeren her blir lavere, også over tid.

Vi ser imidlertid det kan være lokale forhold som gjør at det er fornuftig med en viss fleksibilitet i tariffmodellen. Samtidig vil det etter vårt syn være i strømbansjens egen interesse at det blir færrest mulig tariffmodeller.

Det vises også til at prissignaler alene har vist seg å ha begrenset effekt på flyttingen av effektbruken, og at det i studier og undersøkelser har vært i kombinasjon med virkemidler knyttet til atferd flyttingen av effektbruken har blitt oppnådd ¹. Ved færrest mulig modeller for nettleien blir andre virkemidler enklere å tilby og formålet om flytting av effekttopper kan etter vårt syn lettere nås.

Vi finner grunn til å knytte noen nærmere kommentarer til forslaget sine ulike hovedtilnæringer for tariffen som nettselskapene kan benytte ved utformingen av nettleien.

Overordnede tariffmodeller

Målt effekt (døgnmaks)

Forbrukeren vil med en slik modell betale for den høyeste daglige forbrukstoppen. En slik modell kan nok være vanskelig å forstå for mange forbrukere. Samtidig vil en modell basert på målt effekt være mer intuitiv enn abonnert effekt og sikringsstørrelse i kombinasjon med et eventuelt krav til påslag i effektleddet. Ved at målt effekt baseres på effekttoppen for det enkelte døgn vil dette medføre at sjeldne effekttopper pr dag ikke gir for store utslag i nettleien.

De senere årene har det også blitt enklere tilgjengelig informasjon for forbrukerkunder om den enkeltes forbruk, herunder også effektbruken. På den måten kan denne modellen bidra til at de forbrukerne som er bevisste på forbruket sitt kan justere dette og dermed flate ut effektforbruket.

Abonnert effekt

Abonnert effekt fremstår etter vårt syn som komplisert for forbrukerne. Selv om forbrukeren etter forslaget skal få veiledning fra nettselskapet, er vi noe usikker på om den automatiske plasseringen i et abonnement medfører at forbrukeren opplever modellen som forutsigbar og får tilstrekkelig forståelse for denne. Det vises her til de ulike abonnementstrinnene en slik modell forutsetter. Det kan også være uklart hva som skal til for å havne i det enkelte abonnementstrinnet. Dersom abonnementet vil være basert på forutgående data om forbruket de siste 12 måneder, er det ikke sikkert dette vil være riktig nivå for valg av fremtidig abonnement. Dette vil gjøre seg enda sterkere gjeldende, dersom forbrukeren endrer atferd og forbruket endres fra hva det har vært tidligere.

En konsekvens av en løsning som er vanskelig for forbrukeren å forstå, er at man risikerer at formålet med omleggingen av tariffstrukturen i mindre grad nås.

Dersom abonnert effekt skal utgjøre en av flere tilnæringer, mener vi det vil være mest ryddig at de ulike abonnementstrinnene gjelder alle nettselskap og fastsettes i forskrift. Ved valg av en enkelt modell er det vår vurdering at abonnert effekt gjør seg mindre egnet på bakgrunn av det ovennevnte.

Sikringsbasert

En slik modell vil etter forslaget bety at fastleddet differensieres på bakgrunn av kundens sikringsstørrelse eller en avtalt sikringsstørrelse. Differensieringen skjer dermed på bakgrunn av den enkeltes mulighet for effektbruk. Dette kan kombineres sammen med et energiledd som er noe høyere i timer hvor forbruket er høyt. Det er også mulig å kombinere målt effekt og sikringsdifferensiert nettleie.

---

¹ Vurdering av atferdsvirkemidler som kan bidra til reduksjon av effekttopper
Konsulentrapport utarbeidet for NVE av Pöyry Menon Economics. NVE 3/2019.

Etter vårt syn vil en slik modell bli svært vanskelig for forbrukeren å forstå. Ved en kombinasjon vil det bli mange ulike variabler som forbrukeren må ta hensyn til. Det blir dermed vanskeligere å handle etter insentivene om å flate ut og dermed flytte effektbruken. Vi viser i den forbindelse også til at sikringsstørrelsen i utgangspunktet ikke sier noe om hvilken effekt som faktisk benyttes og hvordan kunden belaster nettet.

Flytting av forbruket

Vi finner grunn til å stille spørsmål ved i hvilken grad en del forbrukere har anledning til å flate ut eget strømforbruk, og på den måten flytte forbruket for å ikke skape effekttopper. Mange forbrukere bor i sameier og borettslag hvor det gjelder egne husordensregler som beboerne må forholde seg til. Normalt vil slike regler inneholde forbud mot å starte vaskemaskiner/bruke fellesvaskeri o.l. på sen kveldstid og natt. Det må også antas at mange forbrukere ikke ønsker å sette på vaskemaskiner, tørketromler og oppvaskmaskiner på natten eller på dagtid når de er ute av huset, av hensyn til brann sikkerheten. Dette er også i samsvar med anbefalingene fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Norsk Brannvernforening².

Mange har av ulike grunner heller ikke mulighet for å installere alternative varmekilder eller andre energibesparende eller energiproduserende tiltak. For beboere i sameier og borettslag vil slike investeringer være avhengig av tilstrekkelig enighet i sameiet eller borettslaget. Daglige rutiner med dusj, klesvask, matlaging, oppvask e.l. må skje innenfor relativt korte tidsvinduer.

Selv om teknologi knyttet til automatiseringsløsninger har blitt billigere og i dag er mer tilgjengelig, kan det stilles spørsmål ved om disse forbrukergruppene har tilstrekkelig muligheter til å flytte forbruket, slik forslaget legger opp til. Etter vårt syn vil det derfor være noe usikkert i hvilken grad og eventuelt hvor mye behovet for å bygge ut nettkapasitet reduseres. Det kan også stilles spørsmål ved om insentivene for nettleie bør gå på tvers av de tidligere nevnte sikkerhetsanbefalingene, da mange forbrukere pr nå ikke har anledning til å endre forbruket innenfor disse sikkerhetsanbefalingene.

Avsluttende kommentarer

Forbrukertilsynet mener klar og forståelig informasjon er svært viktig for å sikre at formålet bak den ønskede endringen i nettleiestrukturen blir oppfylt. Informasjon og vilkår for nettleien må gjøre forbrukerne i stand til å kunne følge insentivene bak endringen ved å flytte og flate ut effektforbruket. Vi er imidlertid noe i tvil om enkelte forbrukergrupper pr i dag og i nærmeste fremtid kan flytte og flate ut effektforbruket innenfor dagens sikkerhetsanbefalinger.

Vi er også av den oppfatning at det ideelt sett bør utarbeides en enkelt modell for nettleie. Etter vårt syn vil det også være i strømbransjens interesse at det er så få modeller for nettleie som mulig. Det blir enklere å formidle informasjon ut til alle forbrukere, samtidig som disse kan nyttiggjøre seg av felles, generell informasjon. På den måten vil kunnskapen om nettleiestruktur og formålet om å redusere effekttopper og flate ut effektbruken lettere kunne oppnås.

---

² Som referert på Din Side 23.11.2019: <https://www.dinside.no/bolig/fire-brann-verstinger/71848318>

Med vennlig hilsen

Elisabeth Lier Haugseth
direktør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet signatur